

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vácar L. könyv- és papirkereskedése Csikszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
Telefon hívószám 20.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. ELTHES GYULA

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor. (Külföldre 16 K.
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.

Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak.
Kéziratok nem adatnak vissza.

A politikai helyzet.

A politikai helyzet további alakulására döntő befolyással lesznek a bécsi delegációs tárgyalások alatt végbemenő fontosabb események. A delegációk tárgyalásában várható kisebb nagyobb szűnet, a csehek és a többi osztrák partoknak egyre növekedő magyarellenes hangulata és azok a királyi audienciák, melyekben a reszort dolgokban megjelent gróf Hadikon és gróf Serényin kívül része volt Wekerlének, Vázsonyinak, gróf Zichynek, gróf Apponyinak és gróf Tisza Istvánnak, lényegesen hozzá fognak járulni azon politikai atmoszféra megteremtéséhez, melyben a magyar képviselőház a legközelebb tárgyalásra kerülő javaslatok fölött határozni fog.

Bizonyos, hogy ezeken a bécsi audienciákon eldől a választójog sorsa is. Beavatott források híradása szerint a javaslat annyiban biztosítottnak tekinthető, hogy a király előzetes szankciója felül áll minden kétségen. Más kérdés azonban, vajjon hozzájárul-e már Öfelsége a kormány abbéli előterjesztéséhez is, hogy az előzetes szankcióval együtt a Ház esetleges feloszlására is megkapja ez a kormány a felhatalmazást?

Az esetben, ha a kormány ebbeli kérését Ő felsége nem teljesíthetné, a belpolitikai helyzet alighanem hirtelen válságosra fordulna, mivel a kormány, de különösen Vázsonyi nem hajlandó képviselni a Házban a beterjesztendő választójogi javaslatot a feloszlási lehetőség előzetes megteremtése nélkül. Lehetséges, hogy a király még nem döntött ebben a nagyfontosságú és a háboru miatt rendkívül komplikált kérdésben. Azonban aligha tévednek azok, akik választójoggal és az esetleges házfeloszlással hozzák összeköttetésbe a bécsi audienciákat, melyek közül főleg gróf Tisza István kihallgatása vonta magára a közfigyelmet.

A választójogi reform sürgős volta és nem kevésbé a Bécsben dühöngő magyargyűlölet is az eddiginél nagyobb jelentőséget kölcsönöz az új párt alakítására irányuló törekvéseknek. A Lajtántulról jövő baráti hadüzenet nem ijeszt meg bennünket s nem ijednénk meg tőle még az esetben sem, ha komolyan kellene vennünk a cseh nyelvöltögetést és bizonyos osztrák körök butaságán alapuló kitérőket, de abból a tekintetből mindenestre megszivlelendők a magyar nemzet becsülete és jogai ellen intézett kirohanások, hogy most már haladéktalanul beszüntetendő az áldatlan testvérharc.

Nem akarunk kritikát gyakorolni pártjainknak az utolsó években demonstrált viselkedése fölött, de ha a vezérek személyes gyűlölködése, egyeseknek a hatalomért és koncert való túlekedése, az egymás kölcsönös megrágalmazása csak arra jó, hogy ellenfeleink lebecsülhessék a magyar kultúra értékét és kétségbevonhassák nemzetünk etikai értékét, akkor

csakugyan legfőbb ideje, hogy mielőtt leszámolnánk a csehekkel, előbb idehaza számoljunk le a saját politikai lelkiismeretünkkel.

Vitéz katonáink életük árán és testi épségük feláldozásával olyan erkölcsi és hatalmi tőkét szereztek a magyar nemzetnek, mialatt igen sok szájkodó és vezérlő honatya messze a fronttól teljes biztonságban készítette elő a maga jövőjét, hogy büny követnénk el az esetettek és a rokkantak ellen, ha politikusaink és pártjaink most sem tudnának felemelkedni a helyzet magaslatára.

Csak helyeselni lehet, ha a magyar delegáció méltósággal és eréllyel visszautasítja a csehek és délszlávok vakmerő támadásait s követelünk kell, hogy végre nyílt és határozott színvállásra kényszeríttessenek az osztrák németek is arra vonatkozólag, vajjon akar-nak-e komoly segítő társaink lenni a dualizmus megvédésében? De a magyar parlament igazi feladatát mégis abban látjuk, hogy nemcsak szavakkal és polemiákkal védje meg az ország jó hírnevét, hanem követelünk kell, hogy pártjaink az új Magyarország belső kiépítésére irányuló egységes törekvéssel tegyék lehetővé Ő felségének Magyarország hatalmi megerősödését és gazdasági felvirágzását célzó terveinek megvalósítását.

Két és fél milliárd.

A hetedik hadikölcsön jegyzési idejének első felében hivatalos becslés, tehát megbízható adat szerint elérte a két és fél milliárd koronát. Olyan összeg ez, melynél nagyobbbat egyetlen hadikölcsönünk egész jegyzési tartama alatt sem mutathatott fel. Jól tudjuk, hogy ilyen tüneményes eredmény lehetetlen volna a mai pénzbőség nélkül, amely érthetően tódul a legjobb és legbiztosabb elhelyezést nyújtó hadikölcsön aláírási helyei felé. Az is nyilvánvaló, hogy a hazafias áldozatkészség egyre szélesebb rétegeket hódított meg a hadikölcsön számára, melyeknek hozzájárulása tetemesen fokozta a sikert. De bizonyos, hogy ebben az örvendetes szaporulatban, melylyel ez a hadikölcsön félannyi idő alatt elérhette minden elődjének végleges eredményét, legnagyobb szerepet mégis az olasz front dicsőséges előmenetele és az a szerencsés fordulat játszotta, mely a keleti harcvonal elnémulásával békekilátásainkat egy napról a másikra megszilárdította.

Ilyen bátorító előzmény utján joggal számíthatunk arra, hogy a jegyzési idő második fele is ugyanilyen meglepetést tartogat számunkra. Annyival is inkább, mert ez idő alatt háborus helyzetünk

szinte óráról-órára még kedvezőbben alakult. Az orosz fegyvernyugvás maga után vonta az oláh hadsereg békére való hajlandóságát, ez a két hatalmas csapás együttesen pedig úgy megbontotta ellenségeink megárgaskodó sorait, hogy szövetségük országaiban kivétel nélkül mindenütt a béke követelése egyre hatalmasabb tömegeket állít a háborus uszítók megritkult és elbátorítatlanodott táborával szembe. Egészen természetes feltevés, hogy mindez események felemelő hatása alól senki sem vonhatta ki magát s a győzelmes béke e biztató jelei a második féldőt is busásan termékenyvé tették a hadikölcsön számára. Aminek sok más okon kívül pillanatban azért is megbecsülhetetlen a fontossága, mert győzelmi elszántságunkat s az annak megvalósításához szükséges gazdasági erőt a hadikölcsön eredményével minél szilárdabbnak bizonyítjuk, ellenségeinknek magukhoz való bizakodását annál mélyebben ásuk alá.

Reméljük, hogy így is lesz.

A hadiszolgáltatások letárgyalása.

A vármegye főispánja, mint a közigazgatási bizottság elnöke 906—1917. kib. szám alatt a hadiszolgáltatások ügyében a következő nagyfontosságú rendeletet adta ki az elsőfoku közigazgatási hatóságoknak és községi előjáróságoknak:

Az 1812. évi LXVIII. tc. rendelkezik az iránt, hogy a mozgósított és hadilag felszerelt fegyveres erő által igényelt hadiszolgáltatásokért térítés és a szenvedett károkért kártérítés állapíttassék meg és készpénzben fizetessék ki.

A törvény rendelkezéseinek pontos és lelkiismeretes végrehajtása, valamint a gyakorlati életre való átvitele nemcsak jogbiztonsági, hanem közgazdasági szempontból is rendkívül nagyfontosságú.

A háboru tapasztalatai bizonyítják, hogy a fegyveres erő legnagyobb részét működési körletéből elégti ki sok irányu napi szükségleteit. Ennek rendes lefolyását és a keletkezett jogigények kielégítését van hivatva biztosítani a hadiszolgáltatási törvény.

Ebből következik, hogy a hadiszolgáltatásoktól eltérő és attól lényegileg különböző községes hadikárok inkább csak ellenséges megszállás ideje alatt keletkezhetnek, melyek kötelező megtérítéséről az állam már nem gondoskodhatatik.

Igen nagyfontosságú tehát, hogy a hadiszolgáltatások esetről-esetre megállapíttassanak és azok készpénzbeli értéke megtéríttessék.

A vármegye közigazgatási bizottsága arra a tapasztalatra jutott, hogy Csikvármegye területén a hadiszolgáltatási törvény — szemben az igénylések nagy számával — aránylag ritkán nyer alkalmazást, holott köztudomású, hogy főleg az ellenség kiverését követő idő-

ben, de azóta is napjainkig, rendkívül sok olyan szolgáltatás vétetett a fegyveres erő által igénybe, melyekért térítést nem fizetett. Igen jelentékeny a szolgáltatásokkal okozott károkért járó kártérítési esetek száma is, melyekért kártérítést a fegyveres erő szintén nem fizetett.

E feltűnő jelenségek a szerzett tapasztalatok szerint egyfelől annak tudhatók be, hogy szolgáltató és károsult felek, részben a törvény rendelkezéseinek és a követendő eljárás módjának nem ismerése, részben a szükséges bizonyítékok beszerzésének nehézségei miatt, elmulasztották igényeiket szóval vagy írásban bejelenteni a községenként alkotott bizottságoknak, azokat minden további megjelölés nélkül, hadikár bejelentéseikbe foglalták; másfelől pedig a községi bizottságok és a hadikárfelvévő bizottságok a hadiszolgáltatások nyilvánvaló eseteit, éppen nagy tömegük miatt, közönséges hadikárnak vették, minek következtében szolgáltatók és károsult felek hallgatolagosan lemondtak térítési és kártérítési kétségtelen jogukról, ami ugy magánjogi, mint közgazdasági szempontból annyival inkább káros, mert a hadikárok felvételét az állam csupán tájékoztató adatok beszerzése céljából rendelte el, azok megtérítéséért szavatosságot egyáltalában nem vállalt.

Figyelmeztetem Cimet, hogy a hadiszolgáltatás eseteit és a követendő eljárást az 1912. évi LXVIII. tc., a tárgyalások egyszerűsítését és gyorsítását szabályozó 1914. évi november hó 24-én 18 880. eln. 20. b) szám alatt kiadott H. M. körrendelet, a hadiszolgáltatás ismérveit részletesebben körülíró 8598—1917. eln. 20. b) H. M. körrendelet és az egyezségi eljárás feltételeit megállapító 1916. évi XXIII. tc., illetve 14.952—1916. H. M. rendelet részletesen ismertetik. Utasítom, hogy e törvényeket és rendeleteket tegye újabb tanulmányozás tárgyává, azokat lenyegükben falragaszok és dobszó útján hozza a közönség tudomására és minden lehetőt kövessen el, hogy érdekelt felek a törvény által előírt eljárásokhoz alkalmazkodjanak.

E helyen csupán a 8598—1917. eln. 20. b) H. M. sz. körrendelet 1. d) pontjára kívánok nyomatékosan rámutatni, mely szerint nem téríthető meg a garázdálkodás, önkényes rongálás és jogtalan eltulajdonítás nyilvánvaló esete által okozott az a kár, melyet a mi vagy szövetségeseink csapatai és katonái követtek el. Ezen rendelkezés — megszorítást tartalmazván — szigorúan (tehát nem kiterjesztőleg) magyarázandó és gyakorlati alkalmazásának előfeltételeit az kepezi, hogy nyilvánvalóan megállapítható legyen, miként az igénybevételnek célja nem a katonaság szükségleteinek kielégítése, hanem a rombolás (garázdálkodás, önkényes rongálás) illetve egyéni jogtalan vagyoni előny szerzés (jogtalan eltulajdonítás). Ezzel szemben azou esetek, midőn a fegyveres erő vagy annak egyes részei rendszer és legtöbbször halaszthatatlan vagy legalább is a törvény által előírt uton nehezebben megszerzhető szükségleteiket elégítik ki, a hadiszolgáltatás körébe tartoznak és azok a katonai kincstárral szemben valóságos jogviszony alapjául szolgálnak. Eppen azért, mivel az igénybevételnek ez a módja rendszerint nem a törvény által előírt szabályszerű uton, sőt gyakran erőszak alkalmazása mellett gyakorlatik, a tárgyalás során nem feltétlenül szükséges a csapattest és még ennél is közelebbi adatok bizonyítása, mert a jogigény fennállásának megállapításához elegendő, ha igénylő fel a tárgyalás alkalmával bizonyítani tudja, hogy a szolgáltatást a mi vagy szövetségeseink csapatai vagy katonái katonái célra vették igénybe vagy a kárt azok okozták.

Ezen irányelvek szemelőtt tartásával igen sok már letárgyalt hadikárt olyan hadiszolgáltatásnak kellett volna venni, melyekért az 1912. LXVIII. t.-c. 33. §. értelmében térítést vagy kártérítést igénylő nem fizetett.

Eppen ezért nem lehet elzárkózni az elől, hogy szolgáltatóknak térítés vagy kártérítési igényeik a törvény által előírt módon megállapításának és azok sürgősen kifizetésének.

Utasítom tehát, hogy feleknek hadiszolgáltatás megállapítása iránti kéréseit sürgősen tárgyalják le és mindazon esetekben, midőn a katonai kiküldöttökkel a bejelentett igények-

nek egyezség útján való kielégítése létrejön vagy a községi bizottságok javaslatához katonai kiküldöttek hozzájárulnak, a megállapított szolgáltatás értékének kifizetése iránt, minden további eljárás mellőzésével, keressék meg a nagyszabeni cs. és kir. katonai parancsnokság hadbizottságát. Amennyiben pedig egyezség nem jön létre, vagy a katonai kiküldöttek a községi bizottság megállapítását nem fogadják el, az ügyiratok minden esetben felterjesztendők lesznek a vármegye közigazgatási bizottságához.

Ha az ezen rendeletem alapján bejelentendő és szabályszerű eljárás során beigazolt hadiszolgáltatások annak idején, mint közönséges hadikárok letárgyalattak volna, ez esetben hozzám pontos adatokat (károsult neve, lakhelye, a hadikárnak is bejelentett és letárgyalt hadiszolgáltatás tárgya, neve, mennyisége, a hadiszolgáltatásként megállapított térítés és kártérítés összege) magában foglaló jelentés terjesztendő be, hogy a hadikárfelvévői jegyzőkönyvek megfelelő kiigazítása iránt intézkedhessem.

A kvóta.

A magyar kvótabizottság azzal a javaslattal járul az osztrák bizottság elé, hogy a mai kvóta átmenetileg két évre változatlanul fentartassék. — Az osztrák bizottságban ugyanily megoldási javaslatok, de már hallatszottak hangok, hogy a mostani kvótaarány nem felel meg a viszonyoknak és az osztrák kvóta haladéktalan leszállítását kívánták, amivel természetesen a magyar kvóta megfelelő emelése járna.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy a háboru rettenetes terheit tekintetbe véve, mit jelentene a magyar kvóta emelése. Minden percentjének emelése nem kevesebbet, mint százötven millió koronát jelent. Tehát miután Wekerle első koalíciós kormánya két percenttel emelte a kvótát, hogy a vám- és kereskedelmi szerződéseket megköthesse, ez a két percentes emelés a magyar államnak máris háromszáz millió korona több terhét vonja maga után. Amikor Wekerle belement annak idején ebbe a kétpercentes emelésbe, legfeljebb hat millió több terhet rakott a magyar állam vállára. Ma nem hat, hanem háromszáz millió.

Józan ésszel arra igazán felesleges is szót vesztegetni, hogy mi a kvóta emelését sem most, sem a jövőben nem vállalhatjuk. Tisza kiegyezése is öt évre fenntartani akarta ugyan az eddigi arányt, de azután leszállítását vette tervbe. A közös költségekhez való hozzájárulás megállapításának egyedüli igazságos alapja a két állam teherviseelési képessége lehet. Hát emelkedett a magyar állam teherviseelési képessége? Mi nyerstermelő állam vagyunk, Ausztria ipari állam. Nyerstermelésünk értéke, igaz, emelkedett a háboru alatt, de az osztrák iparcikkék ára tizszerese a mi áremelkedésünknek.

A honvédelmi miniszter most jelentette ki a képviselőházban, hogy Magyarország több katonát állított ki a háboruban, mint Ausztria. Mivel pedig a magyar ezredek legalább is annyira kivették részüket abból, mint az osztrákok, világos dolog, hogy a mi veszteségünknek is nagyobbaknak kell lenni.

Mit jelent ez a mi nagyobb áldozati arányunk? Azt, hogy a népességi arány is megváltozott a mi hátrányunkra, a

dolgos kezekben nálunk nagyobb a veszteség és így a békeidő termelő munkájánál nálunk nagyobb lesz e részben a hiány, mint Ausztriában. Ha megfordítva volna, ha Ausztria áldozati aránya hasonlíthatatlanul nagyobb lenne, mint a miénk, ők akkor is hasonlíthatatlanul felülmúlnának bennünket teherviseelési képesség dolgában, mert élveznék ipari termelésük szédületesen megnövekedett értékének előnyét.

Tulontul eleget teszünk az igazságosságnak, ha az átmeneti időre, vagy öt évre vállaljuk az eddigi arány fizetését, mert ezekre az évekre jut óriási összeg a háboru terheiből. Már most a legerélyesebben kell visszautasítanunk minden emelési törekvést az osztrákok részéről. A kvóta emelése olyan rengeteg adóterhet zudítana polgárainkra, hogy a termelő tevékenységet létfeltételeiben bénítaná meg és a vagyonok konfiskálását vonná maga után. És ha már átmenetileg vállaljuk az eddigi kvótát, akkor is ki kell kötnünk ezzel szemben, hogy a hadikárok viselése ne legyen közös költség, mint ahogy a Tisza-kormány is csak ily feltétel alatt ment bele a mai kvótaarány további öt évre való fentartásába.

Azonnal szabadságot kell, akiket felmentenek.

A honvédelmi miniszter rendelete.

A honvédelmi miniszter üdvös rendeletben szüntette meg azokat az anomáliákat, amelyeket a felmentések végrehajtása körül lépten-nyomon tapasztalunk. A miniszter az összes katonai hatóságokhoz intézett rendeletben elrendeli a felmentések azonnali fogantatását. A honvédelmi miniszter a főispánoknak a rendelet megküldése kapcsán ezeket írja:

Van szerencsém felkérni, hogy az ezen rendeletek ellenére esetleg előforduló hanyagságokat vagy mulasztásokat a konkrét adatok felemlítésével, a szükséges felelősségvonnás eszközölhetése végett velem közölni méltóztassék.

Maga a rendelet, amely az összes katonai hatóságokhoz is megérkezett, így szól:

Allandó panasz az engedélyezett felmentések késedelmes végrehajtása miatt.

Egyáltalán nem engedhető meg és többé nem hagyható felelősségvonnás nélkül, hogy alárendelt katonai hatóságok és legtöbb esetben azok alárendelt közegei által az itt kelő megfontolás után engedélyezett felmentések igen gyakran csak késedelmesen vagy csak sürgetés után és sok esetben csak újabb rendeletre hajtának végre.

Az összes felmentési rendeletek beérkezése után azonnal végrehajtandók, illetőleg a közbenső katonai hatóságok által a felmentés végrehajtására hivatott parancsnoksághoz haladéktalanul továbbítandók.

A felmentések végrehajtásának gyorsítása érdekében elrendelem, hogy az engedélyezett felmentések az esetben is azonnal végrehajtandók, ha a felmentési rendelet a felmentés végrehajtására hivatott katonai hatóságokhoz még nem érkezett meg, de a felmentés engedélyezéséről szóló — a közigazgatási hatóságoknak leadott — hivatalos értesítést (felmentési igazolványt) az illetékes parancsnokságnak a közigazgatási hatóság beküldi, vagy azt maga a felmentett egyén bemutatja.

Ha a megküldött vagy bemutatott felmentési irat valódisága tekintetében kétely merülne fel, annak valódisága tekintetében — a felmentés számának bejelentése mellett — a honvédelmi miniszterium táviratilag megkérdezendő.

Elrendelem továbbá, hogy a felmentési ügyekben folytatandó összes levelezések, a felmentettek kinyomozására irányuló puhatolások,

vége nem hajtható felmentések visszajelentése, a felmentési rendeletnek az illetékes állománytesthez való áttétele stb. a legsürgősebben eszközlendők.

A jövőben felmentések végrehajtására, illetőleg a felmentési rendeletek továbbítására hivatott katonai hatóságok, intézetek stb. parancsnokai (előjárói) az esetleg előforduló szabálytalanságokért személyesen fognak felelősségre vonatni.

Elvárom azonban, hogy az összes arra hivatott hatóságok a felmentések végrehajtására kellő gondosságot fognak fordítani és nem fog felmerülni a szüksége annak, hogy hanyagság vagy mulasztás miatt teljes szigorral keljen eljárnom.

A közös hadseregbeli egyénekre vonatkozólag a cs. és kir. hadügyminister ur hasonlóan intézkedett.

Ha butorokat akar venni
ne sajnálja az utat M.-Vásárhelyre és tekintse meg
SZÉKELY és RÉTI
erdélyrészi butorgyár részvénytársaság
kamarai szállítók

BUTORTERMEIT.

Ebédlok, uri es haloszobak, szalonok, vas- és rézbutorok, szőnyegek, függönyök, zongorák, hatalmas választékban, jutányos árak mellett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Uton.

Megállit a völgy. — Nos, hová?
Meg sem pihentél füvem!
— Megyek, megyek: selyemmeződ
Csak tüskét termett ennekem!
... Megszólit a patak. — Megállj,
Belőlem nem fogtál halat!
— Megyek. Úvegsszilánk volt benned,
S megverzé labat gyermekemnek,
Mikor terajtd átszaladt.
Megrezen a fenyő. — Maradj!
Szivj köztünk édes illatot!
— Megyek. Szurós ágad-bogad
Nézd! — mennyire megszagattott!
... A forrás sugva hí. — Sehol
Nem kapsz ily gyöngyöző italt!
— Mikor családom erre járt
S itt egy pohárnyi vizre várt,
Medred üres volt és kihalt...
Erdős orom mély hangja zúg...
— Miért hagysz el, mi van veled?
— Megyek... Házam kis uépe rajtad
Keresett egykor kis nyugalmat,
De elkergette zord szeled!
... Virág, madár, fű... mind beszél:
— Nézd e csodás természetet,
Mely itt körülvesz! — Gondolom:
— Ti engem nem szerettetek!
... S mig a tetőt elérhetem,
Gyimes csucsán kigyul a hold;
Ott lent meg a tündéri völgyben
— Lelkem uszik fájó gyönyörben —
Köddel párnázva lejt az Olt...

B. N. J. dr.

— **Kinevezés.** A király Sándor Árpád cs. és kir. kamarás, cs. és kir. huszárornagyot alezredeknek előléptette.

— **Ruhák és cipők kiosztása.** A Pro Transsylvania által Csikvármegye ellenségétől sujtott lakossága részére adományozott mintegy 800,000 korona értékű ruházati és háztartási cikkek kiosztása a vármegye egész területén folyamatban van. A kiosztást Gyergyóban Szabó György főesperes, Felcsikon Bálint Lajos főesperes és Alcsikon Hosszu Ferenc főesperes elnöklété alatt alakított bizottságok a közigazgatási hatóságokkal egyetértőleg végzik. A kiosztásra Zombory László dr. a Pro Transsylvania agilis ügyvezető-igazgatója városunkba érkezett. Tolnay Lajos dr. főispán mindent megtett, hogy a kiosztás az igazság és méltányosság elvei szerint, a Pro Transsylvania nemes intencióinak megfelelően menjen végbe. Öt-hat heti nehéz munka kellett ahhoz, hogy a nagytömegű ruházati, cikkek pontosan leltározassanak és igazságos arány-

kulcs szerint felosztassanak. A lakosságnak megfizethetetlen jótétemeny lesz a kiosztás, mely karácsony előtt minden községben befejezést nyer.

— **Szobor leleplezés Székelyudvarhelyen.** Székely testver városunknak Székelyudvarhelynek kettős ünnepe volt Maria szepl. fog. ünnepen. Ekkor lelepleztetett le ugyanis a királyunk képviseletében megjelent József Ferenc kir. herceg által a székely erőt és vitézséget jelképező Vas-Szekely szobor. A széles keretekben rendezett ünnepélyen ott láttuk a katonaság és polgárság kitünőségein kívül egész Udvarhely vármegye tarsadalmát s a szomazados vármegyék több képviselőit. Ugron Gábor belügyminiszter másnemű elfoglaltsága miatt, kimentette elmaradását. Mi, kik szinten jelen voltunk a leleplezési ünnepélyen azzal az érzéssel hagytuk ott szomszéd városunkat — vajha az elismert székely vitézség és erő e nemes faj hathatósabb támogatását eredményezné a mindenkori kormányhatalom részéről. Vármegyénket az ünnepélyen Tolnay Lajos dr. főispán, városunkat dr. Ujfalusi Jenő polgármester és Mihály Lajos rendőrkapitány n. képviselték. —ó.

— **A karszegélyezés gyorsítása.** A lapunk legutóbbi számában közölt rendelet az eltelt rövid pár nap óta is érezteti jótékony hatását. A megalakított karszegélyezési bizottságok a vármegye különböző részein működésbe léptek és hivatalból, kérés nélkül állapítják meg a karszegélyeket mindenkinek, aki arra rászorulva van. Csikszereda, Csiktaplaca, Zsögöd, Mindszent, Szentlélek, Vardotfalva, Csomortán, Rakos, Csobotfalva és még több község már letargyaltatott és általában az eljárás oly gyors, hogy az egész karszegélyezési eljárás előreláthatólag egy hónap alatt lezajlik és károsultak néhány hét alatt kézhez kapják karszegélyüket. Ismételjük, hogy kérést nem kell beadni, a karszegélyt mindenkinek hivatalból állapítják meg.

— **Jegyezzünk hadikölcsönt!** A vidéki pénzütezetek ujabban sorra leszállítják a betéti kamatlatát, mert a gazdak a termést értékesítették már és a kapott ellenérték legnagyobb részét még mindig takarékbetétkepen gyümölcsöztetik. A nagyobb vidéki gazdaságokban a betéti kamatlat már 3 százalékra szállt alá. Teljesen érthetetlen, hogy ilyen körülmények között miért nem fektetik be inkább hadikölcsönbe a bankok és takarékpénztárak betevői fölösleges pénzüket, amikor a hadikölcsön több mint 6 százalékos jövedelmet biztosít. Ezen felül gyorsan és veszteség nélkül lehet tud adni a hadikölcsönkötvényeken, amelyek a takarékbetét minden előnyével rendelkeznek. Az állam hívó szavára mindenkinek jegyeznie kell a hadikölcsönt.

— **Ugron a közegészségügy reformjáról.** A Politika című szemle decemberi fejezetében Ugron Gábor belügyminiszter a közegészségügy reformja címen rendkívül érdekes és értékes tanulmányt írt, amelyben részben a tervezett, részben a folyamatban lévő törvényalkotásokat ismerteti. Az anya- és csesemővédelem országos szervezése, a munkásgyermekek nyaralása, illetőleg a már megkezdett üdvös intézkedés tovább fejlesztése, az ivóvíz, a csatornázás, az élelmiszterrel összefüggő egészségügyi kérdések és a lakás-kérdés rendezése a program főbb pontjai. A fertőző betegségek általában, a tuberkulózis, alkoholizmus és veneriás betegségek elleni küzdelem mellett a belügyi kormány növekedmi intézmény létesítését is tervezi. Egész nagyszabású terve van a belügyi kormány a kórházak fejlesztésére, valamint a gyógyfürdők, ásványvizek, üdülőtelepek érdekében való reformokról, valamint a népbiztosítás és a gyógyszerészet ügyére vonatkozólag. A teendő sorában legfontosabb a közegészségügyi szolgálat újjászervezése, amit csak jól fizetett állami orvosi szervezettel lehet keresztülvinni. A baba-ügy megoldása is fontos programpon, valamint a mentésügy országos szervezése és a betegápolás és a fertőtlenítés kérdéseinek végleges rendezése.

— **Az új tanfelügyelő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kohányi Gyula kir. tanfelügyelőt Szentéről Csikszeredára áthelyezte és a hivatal vezetésével megbízta.

— **Adományok a Vas-Szekelyre.** Tolnay Lajos dr. főispán urhoz a 155. rohamzászlóalj tisztikara a székelyudvarhelyi Vas-Szekelyre 180 koronát juttatott, melyet főispán ur a szobor előkészítő bizottságnak, mint újabb adományt, már megküldött. Az adományok névsora a következő: Moldvay száza s 20 korona, Solymossy hadnagy 50 K, Bagny főhadnagy 20 K, Gyürky főhadnagy 20 kor., dr. Kerényi segédorvos 20 K, Apponyi főhadnagy 20 K, Thirry hadnagy 10 K, Murvay hadnagy 10 K, Hiller hadapródjelölt 10 K.

— **József főherceg hadiarvahas Erdélyben.** Az erdélyi társadalom rendkívül kedves és rokonszenves gondolatot vetett fel. Elhatározták, hogy az erdélyi hadseregek fővezérének, József főhercegnek nevével fogják elnevezni az egyik legnagyobb erdélyi hadiarvahasat. A mozgalmat az „Erdélyi hadiarva és népinternátus egyesület” indította meg, melynek elnöke gróf Teleki Gézané sz. Béli Margit grófnő. Az egyesület már talált is az árvahas céljaira egészen megfelelő és aránylag csekély költséggel átalakítható épületet, egy üresen álló nemesi kuriát. József főherceg a napokban fogadta az egyesület elnökségét és a legszívesebben beleegyezett abba, hogy a létesítendő árvahas ő Fensége nevét viselhesse. Amidőn e hírt, olvasóinkkal közöljük, meg vagyunk győződve arról, hogy mindenki áldozatkész lelekkel fog hozzájárulni e szép eszme megvalósításához. Kik érdemelnek meg jobban a támogatást, mint a szegény erdélyi hadiarva gyermekek, akiket még az otthonukból való menekülés is sujtott és ki az, akinek a neve a megörökítésre méltóbb lenne, mint József főherceg, aki a magyar nép iránt való szeretetének számtalan megnyilatkozásával nemcsak történelmünkbe, de a nemzet millióinak szívébe máris örökre beírta nevét. A nemes célra szánt adományokat lapunk is szívesen közvetíti s eljuttatja gróf Teleki Gézané elnöknő címére, (Kolosvár, királyi ítélőtábla).

— **Nem rekvirál a katonaság többé szénát és szalmát.** A földművelésügyi miniszter táviratilag értesítette Csikvármegye főispánját, hogy a hadügyminiszterummal történt megállapodás szerint a katonaság többé szénát és szalmát nem rekvirálhat és az eddig rekvirált, de ki nem fizetett takarmány árát harminc nap alatt köteles a feleknek kifizetni. Ezután a rekvirálás közigazgatási uton fog történni a vármegye takarmányozást intéző bizottsága közbejöttével.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Berze Nagy János dr. hivatalvezető kir. segédtanfelügyelőt kir. tanfelügyelővé nevezte ki és saját kérésére Pancsovára áthelyezte. Berze Nagy János távozását a vármegye közönsége sajnálattal veszi tudomásul, mert működése alatt kiválóan képzett, erőskezű hivatalfőnöknek bizonyult, akire a vármegyében még sok üdvös és fontos teendő várt volna. Legutóbb a napközi otthonok szervezésével és vezetésével kiváló érdemeket szerzett és csak nemrég tüntette ki a király a II. o. polgári hadiérdemkereszttel.

— **Polgármesterhelyettes választás Sepsiszentgyörgyön.** Sepsiszentgyörgyről írják, hogy a városi képviselőtestület három pályázó közül Dr. Kovásznay Gábor ügyvédjelöltet egyhangulag polgármesterhelyettesé választotta. Dr. Kovásznay ezidőszent mint többszörösen kitüntetett tartalékos hadnagy a brassói 24-ik honvédegyalozredben szolgált. Annak idején számos szép harctéri levelet küldött a Csiki Lapoknak.

— **Hír román fogságból.** Az udvarhelymegyei Korondról Imre Domokos csaserokkant levelet intézett Az Esthez, melyben közli velünk, hogy szeptember 4-ikén szabadult román fogságból, a hol a következő bajtársait egészségesen hagyta hátra: Jánosi István káplár Csikszentsimon, Hóra Illés Csikszentlélek, Ábrahám Mihály csendőr Csiklázárfalva, Jártó Gyula Csikszépviz, Nagy Ákos Pálfalva, Szücs János, Boldizsár Dénes Csikkáson, Schiller Károly Gyergyóborszék.

— **Az állami gépek szétosztása az erdélyi menekültek között a legrövidebb időn belül megkezdődik.** A kereskedelemügyi miniszter erre vonatkozólag részletes leíratot intézett Széll József kormánybiztoshoz.

— **Katonai kitüntetés.** A király Keresztes Artúr vezérkari őrnagynak a hadiekitményes harmadosztályú vaskoronarendet adományozta.

— **A hadsereg nem rekviralja a burgonyát.** A burgonyaellátás körül tamadt zavar megszüntetése kérdésében Hadik János gróf közlelmezési miniszter kijelentette, hogy a hadseregfőparancsnokság figyelemmel az országos közellátás érdekeire, a burgonyarekvirálást az egész országra megszüntette. A már lefoglalt készletekből saját céljaira mindössze 1200 vaggont tart vissza, a lefoglalt többi mennyiséget pedig az ország közellátásának rendelkezésére visszaadja. Ez a megállapodás mintegy 4000 vaggon burgonyát biztosít a közellátásnak.

— **A korpa szállítása.** A Déli Hírlap beavatott helyen arról értesül, hogy a gazdák részére szükséges korpa szállítása nemsokára megkezdődik. A szállításhoz egyedüli akadálya ma a vagonhiány, és így a vasutak nem tudják felvenni a korpaküldeményeket. Tudomásunk szerint a kormány intézkedni fog a korpa soronkívüli szállítása érdekében.

— **A király idei bortermése.** A korona uradalom tulajdonát képező tokajhegyaljai-szőlőkben a most befejezett szüret 1900 hektoliter bort és 130 puttony szőlőt eredményezett. Tizenöt év óta ez volt a legkiadósabb szüret, minőség tekintetében pedig 30 év óta a legkülömb. A szüreteit bor értéke, 1000 koronát véve hektoliterenként, 2,900.000 korona. Ennyit ezek a szőlők husz év alatt sem hoztak.

— **Segélyezés a Szurmay-alapból.** A társadalom áldozatkészsége most már lehetővé teszi, hogy a Szurmay Sándor alapból a segélyezés megkezdődhessen. Ennélfogva a m. kir. honvédség, a m. kir. népfelkeles, a m. kir. és m. kir. horvat-szlavon csendőrség ama tisztjei, lelkészei és tisztviselői, valamint tiszt és tisztjelöltjei, akik a háboruban rokkantak lettek, vagy hadisérülteké váltak és segítségre szorultak és a kérelmezés idejében tényleges katonai szolgálatban nem állanak, továbbá a háboruban hősi halált halt, sebesülés vagy a harcúterén szerzett betegségek, sérülések vagy hadifaradalmak következtében elhalt (és mar fent felsorolt állásban teljesített katonai szolgálatot), hozzátartozói és segítségre rászorult özvegyei é. árvái segélyezése iránti kérvényeket a polgármesteri hivatalba nyújtsák be. A kérelmek soronkívül nyernek elhatározást és továbbítanak a honvédelmi miniszterhez.

— **A Vörös-Kereszt-Egylet ülése.** A magyar szent korona Országai Vörös-Kereszt-Egyletének csikszeredai választmánya folyó évi november hó 29-én dr. Ujfalusi Jenő elnöke alatt választmányi ülést tartott, amelyen az üresedésben levő állásokat töltötték be. Ügyvezető-elnökké megválasztott Wellman Samu kir. ügyész, penztárossá Albert Sándor ny. irodatiszt, jegyzőül pedig Albert István városi adótiszt és Nagy Ödön kir. adóhivatali gyakornok. Ezenkívül szétosztott a választmány a katonák részére köteendő melegítő ruhadarabok céljaira 18 kgr. pamutot és elhatározta, hogy legközelebb műsoros-estélyt rendez.

— **Értesítés.** Tudatom minden rokonaimmal és ismerőseimmel, hogy október hó 1-től 42 évi tanítói működésem után nyugdíjaztatván magamat, Csikváralvára költöztem lakni. Pálóczy Sándor, nyug. tanító.

— **Megnyit a jegypálya.** A jegypálya Csikszeredában, a Kossuth Lajos-utca és a Márkus István ut. között fekszik s melyhez a bejárat a Kossuth Lajos-utcából. Városháza mellett lévő kis utcán vezet, a mai naptól kezdve — közhasználatra — megnyit. Belépőjegyek árai: Tisztek (havidiájak) részére egyes jegy 30 fillér, idényjegy 5 korona. Egyéves önkéntesek és női kiegészítő erők részére egyes jegy 20 fillér, idény 4 korona. Polgári személyek részére egyes jegy 40 fillér, idény 6 kor. Tanulók és gyermekek részére egyes jegy 20 fillér, idény 4 korona. A tisztia jövedelem hadi jótékonycélra fordítottatik (I. hadseregparancsnokság hadsegélycsoport).

Mindenki teljesítse kötele-ségét és jegyezzen a hadi-kölcsönre.

Hirdetmény.

A csikmegyei közkórház 1918. évi élelmezésének biztosítása végett árlejtést hirdetek.

Közelebbi részletes adatok a kórház igazgatóságánál tudhatók meg.

Ajánlatok folyó évi december hó 20-án déli 12 óráig nyújtandók be; később beérkezők nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlathoz 1000 (egyezer) korona készpénzben vagy óvadékképes értékben csatolandó.

Csikszereda, 1917. évi december hó 3-án.

Dr. Veress Sándor,
igazgató-főorvos.

1-2

Karácsonyi és Ujévi AJÁNDÉKTÁRGYAK

nagy választékban kaphatók.
Mindennemű óra- és ékszer-
:: javítások elfogadtatnak
Szalkay Dezsőné óra- és éksze-
rész-üzletében Csikszeredán.

2-3

Hölgyek figyelmébe!

9 éves amerikai praktisszal ajánlom magam azon hölgyeknek, kiknek megbizható szakavatott szülésznőre van szükségük. Lakásom: Arpád utca 15. szám, földszint, ajtó 9.

Özv. Priska Joachimné, okleveles szülésznő, Kolozsvárt. 2-4

BOR, nagyban eladó
Szöllősi Samunál, Székelyudvarhelyt.

5-

Az Udvarhelymegyei Fatermelő R.-Társaság

••••• a Nagyerdőben földön fekvő •••••

BÜKK-HULLADÉKFÁT

SZEKERENKÉNT 10 KORONA ÁRBAN

a helyszínén áruba bocsájtja. Venni szándékozók vásárlási bárcát Csikszeredában BAUER JÁNOS úrnál sörfőzde házban válthatnak.

6-6